

Ármás Julianna

A Stockholmi Nemzetközi Béke kutató Intézet¹

Az 1966-ban alapított Stockholmi Nemzetközi Béke kutató Intézet a világ vezető think tankjai között szerepel, és Európa egyik legmeghatározóbb kutatóközpontja napjainkban. A SIPRI fő kutatási területe a fegyverek fejlesztésének, gyártásának és szállításának nyomon követése, a védelmi kiadások monitorozása, valamint a leszerelési programok vizsgálata. Az összegyűjtött adatok felhasználására az intézet számos módszert alkalmaz: az adatbázisokba rendszerezés mellett változatos formában folyamatosan jelennek meg publikációi is a SIPRI-nek. Jelen cikk célja, hogy az intézet munkáját bemutatva megkönnyítsük a SIPRI által közölt anyagok felhasználását.

Kulcsszavak: kutatóintézet, fegyverzetkorlátozás, védelmi kiadások, fegyverszállítók, adatbázis

Ármás Julianna: The Stockholm International Peace Research Institute

Founded in 1966, the Stockholm Peace Research Institute is among the top think tanks worldwide and one of the most significant research institutes in Europe. The SIPRI's main research areas are tracking weapon developments, arms production and transfers; monitoring military expenditure; and examining disarmament. The institute uses the collected data in many ways: besides updating its reputable databases, SIPRI publishes various studies. This article's aim is providing a helpful presentation in order to ease the use of SIPRI materials.

Keywords: think tank, arms limitation, military expenditure, arms transfers, database

A *Think Tanks and Civil Society Program* és a *Lauder Institute of the University of Pennsylvania* közreműködésében 1989 óta jelenik meg a nemzetközi szakpolitikai kutatóintézetek értékelése arról, hogy milyen szerepet töltenek be a kormányzati és a civil szférában. Az értékelés eredményeként állítják össze a 2008 óta online is elérhető *Global Go To Think Tank Indexet*, amely a nemzeti és nemzetközi biztonsággal, globalizációval, nemzetközi gazdasággal stb. foglalkozó szakpolitikai kutatóintézeteket (az úgynevezett *think tankeket*) gyűjti össze és rangsorolja. A Nemzet és Biztonság a következő hónapokban *áttekintést ad számos, a védelmi szféra szempontjából releváns intézet munkájáról, háttéréről és a felhasználók számára ajánlott forrásairól, szolgáltatásairól*. Egyfelől e források ismertetésével is segíthetjük olvasóink saját kutatásait, másfelől bízunk abban, hogy a pozitív nemzetközi gyakorlatok feltárása nagyban hozzájárulhat a hazai kutatóintézetek fejlődéséhez.

E cikkünk célja a Stockholmi Béke kutató Intézet (Stockholm International Peace Research Institute – SIPRI) bemutatása, mely a 2016-os *Global Go To Think Tank Index* alapján „a világ vezető think tankjai” kategóriájában a 28. helyén szerepel, és ezzel Euró-

1 A mű a KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15-2016-00001 azonosító számú, „A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés” elnevezésű kiemelt projekt keretében, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem felkérésére készült.

pa egyik legmeghatározóbb kutatóközpontja napjainkban. Írásunkban arra törekszünk, hogy röviden és lényegre törően *értékeljük* az intézet munkáját és különböző kutatásait, végig szem előtt tartva azt a szempontot, hogy elsősorban a SIPRI anyagainak felhasználását megkönnyítő adatokat emeljük ki. A tanulmányban először az intézet történetével és jelenlegi kutatási témáival foglalkozunk, majd ezt követően bemutatjuk a SIPRI különböző adatbázisait, végül pedig a kutatóközpont programjait és kiadványait tekintjük át.

A SIPRI működésének célja

A Stockholmi Nemzetközi Békekutató Intézet története több mint fél évszázadot ölel fel. Eredetileg 1964-ben az akkori svéd miniszterelnök, Tage Erlander javasolta egy békekutató intézet alapítását, hogy ezzel is tisztelegjenek Svédország 150 éve tartó töretlen békéje, valamint a 19. század eleje óta fennálló és történelmi hagyományokon nyugvó svéd semlegesség előtt. A miniszterelnöki javaslat nyomán a Svéd Királyi Bizottság 1966-ban indítványozta egy békekutató profillal rendelkező intézet létrehozását, és így alakult meg 1966. július 1-jén a svéd parlament döntésére a stockholmi székhelyű békekutató intézet, a SIPRI.

Az alapítás óta a SIPRI kiemelkedő hírnevet és pozíciót szerzett magának, és ma már a legfontosabb think tankek közé sorolják a világon, amit magas fokú szakértelemmel végzett munkájának és az adatok felhasználása során mutatott precizitásának köszönhet. A legfontosabb kutatási területei a fegyverek/ fegyverrendszerek fejlesztésének nyomon követése, a gyártási és exportadatok, illetve a védelmi kiadásokhoz kapcsolódó adatok gyűjtése, a fegyverkorlátozások és leszerelési programok vizsgálata. Az intézet elsődleges feladata tehát a konfliktuselemzés, a fegyverkezés, a fegyverkorlátozás és a leszerelés monitorozása a rendelkezésre álló adatok és információk felhasználásával. A saját kutatási tevékenységek mellett a SIPRI politikai döntéshozók, kutatók és a média számára is segítséget nyújt különböző elemzések és szakpolitikai ajánlások szolgáltatásával.

A SIPRI státuszát tekintve független alapítvány, és ennek megfelelően a munkáját a pártatlanság jegyében végzi. Az intézet a működéséhez szükséges támogatást főleg kormányoktól és független alapítványoktól kapja. Alapelveinek megfelelően azonban nem fogad el támogatást olyan forrásokból, amelyek a munkavégzés során beavatkoznának a kutatási folyamatba, vagy a kutatás eredményének befolyásolására törekednének.

Kutatási területek

Annak érdekében, hogy kutatásai aktuálisak és magas színvonalúak maradjanak, az intézet folyamatosan fejleszti és frissíti az egyes programjait, amelyek elsődleges célközönségét döntéshozók, parlamenti képviselők, diplomaták, újságírók, valamint különböző szakértők alkotják. A SIPRI jelenlegi kutatási programját három nagy kategória alkotja: fegyverkezés és leszerelés; fegyveres konfliktusok és konfliktuskezelés; béketeremtés. Ezen belül pedig a kategóriák több kisebb kutatási témát foglalnak magukba.

A fegyverkezés és leszerelés témakörén belül a SIPRI a fegyverkezés folyamatát vizsgálja. A kutatás kiterjed az új technológiák fejlesztésére, a fegyvergyártásra és iparra, a nem-

zetközi fegyverkereskedelemre, valamint az országok védelmi kiadásaira. A témán belül helyet kap a fegyverkorlátozás és a leszerelés is, mind a hagyományos, mind a tömegpusztító – vegyi, biológiai és nukleáris – fegyverek tekintetében. A megbízható kutatás érdekében a SIPRI figyelemmel követi a témához kapcsolódó exportkorlátozásokat, embargókat és egyezményeket.

A kutatási program keretében az alábbi – részben már említett – területek kapnak külön szerepet: az államok közti fegyverkereskedelem és a védelmi kiadások, a biológiai, vegyi és nukleáris fegyverek, a kettős felhasználású eszközök és a fegyverkereskedelem ellenőrzése, valamint az új típusú katonai és biztonsági technológiák.

A fegyveres konfliktusok és konfliktuskezelés témakörében a konfliktusok kialakulási körülményeinek és következményeinek feltárása mellett a békefenntartó missziókkal, illetve ezek hatékonyabbá tételével is foglalkoznak programok. Példaként említhető Afganisztán, illetve Mali, amelyek esetében az intézet a helyi szintű kihívásokat és az ezekre adható lehetséges megoldásokat elemzi.

A fegyveres konfliktusok és konfliktuskezelés átfogó kategóriáján belül szintén találunk további kutatási területeket. A SIPRI tematikus (szakpolitikák szerinti) vagy földrajzi bontásban elemzi a kiemelten fontos problémaköröket, így a kutatási programok között megtaláljuk külön az ázsiai és az európai régiót, de helyet kap Oroszország és Eurázsia, illetve Mali is. A kiemelt régiókon és országokon kívül a SIPRI a békeműveletekkel és konfliktuskezeléssel, illetve az esetleges konfliktust kiváltó áruk szállításának tengeri és légi megfigyelésével és a csempésztevékenység monitorozásával is foglalkozik.

A SIPRI utolsó kiemelt kutatási kategóriája a béketeremtés és fejlesztéspolitika témaköre. Itt az intézet azt vizsgálja, hogy a konfliktusok jellemzően milyen környezetben jelennek meg, valamint ezzel párhuzamosan milyen módon lehetséges a fenntartható béke megteremtése. E kutatási téma céljaihoz elengedhetetlen a konfliktusok forrásának a megértése, így az intézet arra keresi a választ, hogy mik a mozgatórugói a tárgyalt konfliktusoknak rövid és hosszú távon, illetve azt is vizsgálják, hogy a gazdasági, társadalmi, politikai, környezeti tényezőket figyelembe véve mik hozhatnak pozitív változást a konfliktusban. A kutatások széles spektrumon mozognak, hiszen a konfliktusok okai ritkán vezethetők vissza egyetlen tényezőre, sokszor több – egymást felerősítő és súlyosbító – probléma együttesen van jelen.

A nagy téma több alkategóriát is felölel. Biztonságpolitikai szempontból foglalkozik a klímaváltozással és ennek veszélyeivel; a genderkérdéssel, a marginalizált csoportok helyzetével és az ezekkel együtt járó kihívásokkal, a magánszektor és a béketeremtés viszonyával, illetve a béke nyújtotta prosperitás és fenntartható fejlődés lehetőségeivel.

Adatbázisok

A SIPRI legjelentősebb tevékenységének az intézet által működtetett négy adatbázis tekinthető. Az első a SIPRI *Arms Transfers Database* a hagyományos fegyverek összes elérhető kereskedelmi információját tartalmazza 1950-től napjainkig. A minden tavasszal frissített adatbázis ingyenesen elérhető. Az adatbázis vizsgálata minden nemzetközi vásárlásra, fegyveradományra, licencre kiterjed, és a 3 hónapnál hosszabb időtartamra szóló

fegyverkölcsonök, illetve bérbeadások is bekerülnek a rendszerbe. Előfordulhat, hogy egy transzfer esetén a szállító vagy a címzett nem azonosítható, ekkor az adatbázis *ismeretlen forrás (unknown)* jelzést használ, *több forrás (multiple)* jelzés pedig akkor jelenik meg, ha a fegyverek gyártása több országban történik, és nem világos, hogy ezek közül melyik bonyolítja le a szállítást. Általánosságban elmondható, hogy amint a transzfer befejeződik, kiderül, melyik államban történt a rendelés végső összeszerelése, így szállítóként az az állam fog megjelenni az adatbázisban is.

A SIPRI számos forrást felhasznál az *Arms Transfers Database* összeállításához, melyeknél követelmény, hogy a nyilvánosság számára is elérhetőnek kell lenniük. Így a források között napilapok, folyóiratok, monográfiák, kézikönyvek, a fegyveripar által közölt információk, tévéadások, blogok és más internetes publikációk szerepelnek. Néhány kormányzati kiadvány is forrásként szolgálhat, így a SIPRI a különböző védelempolitikai dokumentumokat, ENSZ-jegyzékeket, a Pentagon jelentéseit, védelmi költségvetések dokumentumait és parlamenti jelentéseket is felhasznál. Mivel azonban a források sokszor csak részben tartalmazzák a szükséges információkat, és nem egyszer jelentős különbségek is vannak köztük, a SIPRI gyakran óvatos becslésekkel igyekszik kiküszöbölni ezeket az ellentmondásokat.

Az *Arms Transfers Database*-nek kétféle használati lehetősége van. Az első a *Trade Register*, mellyel az adatbázisból információkat tudunk lekérni előre kiválasztott országok meghatározott időtartamra vonatkozó fegyvertranszfereiről. Nemcsak az országok csoportját vagy az időtartamot tudjuk leszűkíteni, de adott fegyvernemre is rá tudunk keresni. Fontos, hogy az országok közötti fegyverüzletek akkor jelennek meg az adatbázisban, ha a SIPRI részére megerősített információ áll rendelkezésre arra vonatkozóan, hogy az adott szállítás elindult. A lekért transzferek az alábbi információkat tartalmazzák: a rendelés mérete (darabszám); a fegyver típusa; a fegyver jellemzői; a rendelés/licenc éve; a szállítás éve; a transzfer mérete (darabszám); megjegyzések.

Az *Arms Transfers Database* másik használati lehetősége a különböző trendek bemutatása. Annak érdekében, hogy a különböző fegyverek kereskedelmi adatait össze lehessen vetni és ezáltal általános trendeket bemutatni, a SIPRI kifejlesztette a TIV-t (*trend-indicator value*, trendjelző érték), egy olyan indikátort, amely alkalmas a hagyományos fegyverek nemzetközi transzferének nagyságrendi mérésére. A TIV magát a katonai transzfert szemlélteti, nem pedig a szállításnak a pénzügyi értékét (hiszen az jelentősen ingadozhat évről évre), ezért a fegyverekhez egy átalányköltséget társít, amelynek az alapja az előállítási költség.

A SIPRI második adatbázisa az *Arms Industry Database*, mely a fegyvergyártó és katonai szolgáltatást nyújtó vállalatokról gyűjt információt 1989 óta. Az OECD-országok (Kína kivételével) részvénytársaságait és magánvállalatait vizsgálja a pénzügyi és foglalkoztatási adatok alapján, és ebből állítja fel a 100 legjelentősebb fegyveripari vállalat sorrendjét. Az adatbázis forrásai között a vállalatok éves jelentései, honlapjai, napilapokban, folyóiratokban, internetes újságokban megjelent releváns információk, sajtóközlemények, értékesítési jelentések és kormányzati közlemények szerepelnek. Az adatok feldolgozása és ellenőrzése folyamatosan zajlik, így mindig frissített információ áll rendelkezésre.

A hatékony adatgyűjtés érdekében a SIPRI pontosan meghatározza, milyen fegyverreladási és katonai szolgáltatásokra vonatkozó adatok hasznosíthatók az adatbázishoz.

Csak olyan katonai termékek és szolgáltatások jelenhetnek meg benne, amelyek kizárólag katonai célra készültek. A pontos meghatározás ellenére a definíció csak irányelvként funkcionál, mivel a gyakorlati alkalmazás ennél jóval nehezebb, hiszen egy vállalat fegyverreladási adatai gyakran azt tükrözik, hogy miket sorol ide a cég a védelmi kiadások közül. Ennek fényében a SIPRI sokszor becslésre kényszerül, ha a vállalat nem teszi közzé a szükséges információkat.

Az adatbázis az adatokat a helyi pénznemben, aktuális árfolyamon gyűjti össze, dollárra történő átváltásukhoz az IMF éves átlagos átváltási árfolyamát használja. Többéves viszonylatban azonban nem könnyű feladat a trendek értelmezése és elemzése, hiszen a dollár értékének változása, az inflációs ráta, az árfolyamváltozások és a fegyvereladások ingadozása is befolyásolja az adatokat.

A harmadik adatbázis a SIPRI *Multilateral Peace Operations Database*, mely a világon folyó összes multilaterális békeműveletről információt nyújt. Az adatbázis nemcsak az ENSZ misszióit tartalmazza, de az ENSZ által engedélyezett regionális szervezetek vagy ad hoc koalíciók által végrehajtott műveletek is megjelennek benne. A SIPRI a békefenntartás definiálásához az ENSZ meghatározását alkalmazza: ennek alapján olyan tevékenységről beszélünk, melynek célja a konfliktus sújtotta országokban a fenntartható békéhez szükséges feltételek megteremtése. Ez magában foglalja a tűzszüneti megállapodások megfigyelését és betartatását, a bizalomépítést, a humanitárius segélyszállítmányok védelmét, a segítségnyújtást a leszerelési és újjáépítési folyamatokban, a demokratikus intézményrendszer helyreállítását, az emberi jogok védelmét, a szabad választások megszervezését, valamint a gazdasági, társadalmi fejlődés elősegítését.

A *Multilateral Peace Operations Database* jelenleg több mint 120 misszióról tárol adatokat, melyekről az alábbi információkat rendszerezi: a misszió megindításának jogi alapja, a békeművelet helyszíne, a kezdés dátuma, a résztvevők száma és a jelenlegi missziós létszám. Az adatbázis összeállításához a SIPRI számos forrást használ. Ide tartoznak a békemissziókat lebonyolító szervezetek titkárságai által közölt hivatalos információk, a közlemények vagy a SIPRI-kérdőívekre adott válaszok a misszióktól, valamint az olyan másodlagos források, mint a folyóiratok, kutatási jelentések, hírügynökségek adatai, különböző napilapok cikkei. Az adatbázis jelenleg nem érhető el online.

A SIPRI negyedik adatbázisa a *Military Expenditure Database*, mely az országok védelmi kiadásait rögzíti két külön adatbázisban: az első az 1988–2015-ös időszakot dolgozza fel, a második az 1949–2015-öst. Az első adatbázis megjeleníti a védelmi kiadásokat helyi pénznemben az adott év árfolyamán mind a pénzügyi, mind a naptári évre vetítve. Az adatokat rendszerezi dollárban is a 2014-es árfolyam szerint, valamint arról is készülnek kimutatások, hogy az országok GDP-jének mekkora részét teszik ki a védelmi kiadások, és mennyi az egy főre jutó védelmi kiadás az adott államban. Az 1949–2015 közötti, kiterjesztett adatbázisban hozzáférhető adatok a legtöbb ország esetében az 1950-es évek végétől állnak rendelkezésre. A hiányosságok pótlása érdekében becsléseket alkalmaznak regionális szinteken, azonban világviszonylatban ez nem lehetséges az 1988 előtti évek vonatkozásában a Szovjetunió hiányzó forrásai miatt.

Az adatbázis célja, hogy a katonai kiadásokból következtetni lehessen arra, mekkora az erőforrásigénye egy adott ország hadseregének. A dollárban mért katonai kiadások

alkalmasak mintegy trendindikátorként jelezni, hogy egy adott katonai tevékenységhez szükséges forrásnak mennyi a költségvonzata, és ezáltal az országok trendjeinek a vizsgálata vagy különböző országok összehasonlítása is lehetségessé váljon. A SIPRI elsődleges és másodlagos forrásokat is használ az adatbázis feltöltéséhez. Az elsődlegesek között szerepelnek a vizsgált államok költségvetési dokumentumai, védelmi minisztériumok által kiadott nyilvános pénzügyi statisztikák, központi bankok adatai, de a SIPRI kérdőíveire adott válaszok is ide tartoznak. A másodlagos források között olyan dokumentumok szerepelnek, mint a NATO vagy az IMF statisztikái.

A védelmi kiadások meghatározásánál a SIPRI a saját definícióját követi, amely a fegyveres erőkre és a békefenntartó erőkre, a védelmi minisztériumokra és minden védelmi tevékenységgel foglalkozó kormányzati ügynökségre, a félkatonai erőkre,² katonai űrtévékenységekre vonatkozó folyó fizetési mérleget foglalja magában.

Az adatok felvételénél a SIPRI elsősorban a kormányok által kiadott hivatalos közleményekre támaszkodik. Elsődleges szabály, hogy ezek addig tekinthetők érvényesnek, míg nem érkezik más meggyőző információ, amely megcáfolná őket. Az intézet akkor végez becsléseket, ha a kiadott hivatalos adatok nincsenek összhangban az általa használt definícióval, vagy több egymást követő időszakban nem áll rendelkezésre információ. Az első esetben a becslések a hivatalos kormányzati költségvetések és kiadások alapján történnek. A SIPRI erre elsődlegesen Kína,³ Oroszország, Izrael és az Egyesült Arab Emírségek esetében kényszerül. Amennyiben a szerzett információk hiányosak, a becsléshez különböző forrásokat használnak, melyek időben átfedik egymást. Mindkét becsléstípus használata különösen szükséges volt az 1988 előtti kiadásokat összesítő adatbázis feltöltéséhez, mert a manapság használt – sokszor elsődlegesnek minősülő – források korábban nem léteztek, vagy nem voltak elérhetőek. Olyan országokról azonban nem készülnek becslések, melyek nem tesznek közzé semmilyen adatot a katonai kiadásaikról (Eritreáról 2003 óta, Türkmenisztánról 1999 óta, Üzbegisztánról 2003 óta nem készítenek becsléseket). Kubáról, Észak-Koreáról, Szomáliáról vagy az egykori Jugoszláviáról találhatunk becsléseket az adatbázisban, ám ezen országok adatai nem számítanak bele a világ összkiadásait elemző táblázatba.

Kiadványok

A széles kutatási tevékenységből adódóan a SIPRI széles körű publikációs tevékenységet folytat, melyek közül számos online is elérhető bárki számára.

Legismertebb kiadványa az évente megjelenő SIPRI *Yearbook*, mely mindig a kiadást megelőző év biztonságpolitikai vonatkozású eseményeit foglalja össze. Az évkönyvet nem csak angol nyelven adják ki, az utolsó lefordított, 2015-ös évkönyv elérhető kínai, orosz és ukrán fordításban is, de számos korábbi évben készültek arab, japán, koreai változatok is. A 2016-os évkönyv 2015 legfontosabb biztonságpolitikai kihívásait tekinti át, így például

2 Amennyiben katonai műveletek végrehajtására lettek felkészítve és felszerelve.

3 Általánosságban elmondható, hogy az ázsiai régió és ezen belül Kína kutatását segíti, hogy a SIPRI már Pekingben is működtet állandó irodát, illetve rendszerint kiadják a SIPRI *Yearbook* kínai verzióját is. Az együttműködést több kínai partner, például a Pekingi Egyetem vagy a Védelmi Egyetemen működő Institute of Strategic Studies segíti.

foglalkozik a közel-keleti terrortámadásokkal, a fegyveres konfliktusok emelkedő számával, a növekvő migrációs nyomással és az ebből adódó kihívásokkal, valamint az ukrainai és szíriai helyzet következtében egyre feszültebbé váló NATO–Oroszország-viszony sajátosságaiával. A konfliktusok mellett a kiadvány bemutatja az év során elfogadott nemzetközi egyezményeket is, így például a 2016-os évkönyv az iráni nukleáris keretmegállapodást, az ENSZ hosszú távú nemzetközi fejlesztési céljait rögzítő Agenda 2030-at, és értékelte a párizsi klímamegállapodást is.

A kiadványok másik csoportját képezik azok a *Research Report*ok, amelyekben az intézet egy adott téma kutatási anyagait, illetve a témához kapcsolódó releváns hivatalos adatokat és dokumentumokat gyűjti össze. Az ide tartozó publikációk általában a SIPRI profiljához kapcsolódó, nagy jelentőségű és aktuális kérdéseket, problémákat dolgozzák fel.⁴ A legutolsó, a 2016-os *Research Report The New Arctic Governance*⁵ címmel jelent meg, és azt vizsgálja, hogy az Északi-sarkvidéki Tanácsban (*Arctic Council*) kialakult együttműködés mire vezethető vissza. A szerzők nemcsak a Tanácshoz kapcsolódó kérdéseket járják körbe (például a stabilitás és biztonság megteremtése katonai erő használata nélkül, multilaterális együttműködéssel a közös érdekek mentén), de értékelik azt is, hogy milyen tényezők befolyásolhatják a regionális kormányzás dinamikáját napjainkban.

A SIPRI szakpolitikai tanácsadással is foglalkozik, így a kiadványok *Policy Papers* csoportja rövidebb terjedelmű szakpolitikai elemzéseket tartalmaz, amelyekben ajánlásokat

is találhatunk.⁶ E kiadványok általában negyedévente jelennek meg, közülük a legújabb *Russia's Arctic security policy: Still quiet in the High North?*⁷ címmel azt vizsgálja, milyen céljai lehetnek Oroszországnak a térséggel kapcsolatban.

A SIPRI *Policy Brief* számai havonta jelennek meg, és rövid, lényegre törő elemzéseket tartalmaznak az aktuális biztonságpolitikai eseményekről.⁸ A legújabb, 2017. januári szám címe *Resolution for a Peaceful Climate: Opportunities for the UN Security Council*,⁹ mely a klímaváltozást a világ legnagyobb biztonságpolitikai kockázataként értékeli.

A SIPRI *Insights on Peace and Security* számai fegyverkezéssel kapcsolatos kérdése-

A hiperszonikus siklójárművek a hangsebesség tízszeresére is felgyorsulni képes eszközök, amelyeknek egy bizonyos magasságba való juttatásához interkontinentális ballisztikus rakétára van szükség. A siklók ezután alkalmasak olyan aerodinamikus manőverezésre, mely kiter a rakétavédelmi pajzs észlelőrendszere elől, és így lehetőség nyílik a pajzs áttörésére is. Az irányítható robbanófejekkel ellentétben, melyek kiszámítható, ballisztikus röppályán mozognak, a hiperszonikus siklójárműveket nagyjából lehetetlen feltartóztatni a hagyományos rakétavédelmi rendszerekkel, hiszen repülés közben irányt változtathatnak. Gyorsaságukból adódóan rövid időn belül tudnak lecsapni a különböző célpontokra a világ bármely pontján, és alkalmasak nukleáris robbanófej szállítására is. Forrás: Lora SAALMAN: [Factoring Russia into the US–Chinese Equation on Hypersonic Glide Vehicles](#) (online), 2017. január. Forrás: Sipri.org (2017. 03. 07.), 1–2. o.

4 CSIKI Tamás: *SIPRI Yearbook – 2008, Nemzet és Biztonság – Biztonságpolitikai Szemle*, I. évf., 2008/11, 81–88. o, 82. o.

5 Linda JAKOBSON, Dr Neil John MELVIN: *The New Arctic Governance*, Oxford University Press, Oxford, 2016.

6 CSIKI: *i. m.*, 82.

7 Ekaterina KLIMENKO: *Russia's Arctic security policy: Still quiet in the High North?* [online], 2016. február. Sipri.org [2017. 03. 07.].

8 CSIKI: *i. m.*, 82.

9 Camilla BORN: *A Resolution for a Peaceful Climate: Opportunities for the UN Security Council* [online], 2017. január. Sipri.org [2017. 03. 07.].

ket dolgoznak fel.¹⁰ A *Factoring Russia into the US-Chinese equation on hypersonic glide vehicles*¹¹ címmel idén januárban megjelent legújabb szám a hiperszonikus siklójárművek növekvő biztonságpolitikai szerepével foglalkozik, bemutatja a területen jelenleg folyó amerikai–kínai versenyt, valamint kitér Oroszország szerepére, és arra, hogy ez mi módon befolyásolja a kínai fejlesztési terveket a jövőben.

Programok és események

A SIPRI számos szakmai programot, szemináriumot és konferenciát rendez a már bemutatott kutatási területekhez kapcsolódóan, amelyek jelentős része az adott kutatási téma alatt is megjelenik az intézet honlapján. A talán egyik legismertebb és legjelentősebb esemény ezek közül a Stockholmi Biztonságpolitikai Konferencia, amelyet első alkalommal 2016-ban szerveztek meg a SIPRI, Stockholm városa és a svéd parlament együttműködésében. A *Secure Cities* témamegjelölés köré szervezett konferencia a városok biztonságának és védelmének jelentőségét járta körül. A rendezvény célja a városokat érő kihívások és veszélyek feltérképezése (például tömegrendezvények biztosítása, természeti katasztrófák hatékony válságkezelése, városi bandák, a köztük lévő feszültségek csökkentése), és az ezek leküzdésére irányuló lehetőségek bemutatása volt a részt vevő biztonságpolitikai szakértők, döntéshozók, kutatók közreműködésével.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Camilla BORN: *A Resolution for a Peaceful Climate: Opportunities for the UN Security Council* [online], 2017. január. Sipri.org [2017. 03. 07.]
- CSIKI Tamás: *SIPRI Yearbook – 2008, Nemzet és Biztonság – Biztonságpolitikai Szemle*, I. évf., 2008/11, 81–88. o.
- Linda JAKOBSON, Dr Neil John MELVIN: *The New Arctic Governance*, Oxford University Press, Oxford, 2016.
- Ekaterina KLIMENKO: *Russia's Arctic security policy: Still quiet in the High North?* [online], 2016. február. Sipri.org [2017. 03. 07.]
- Lora SAALMAN: *Factoring Russia into the Us–Chinese Equation on Hypersonic Glide Vehicles* [online], 2017. január. Sipri.org [2017. 03. 07.]

10 CSIKI: *i. m.*, 83.

11 Lora SAALMAN: *Factoring Russia into the Us–Chinese Equation on Hypersonic Glide Vehicles* [online], 2017. január. Sipri.org [2017.03.07.].